

in the urban centres of the central plateau and the equatorial region. Islam modified the urban landscape, impacted the ritual system, for instance the rites of passage and the pharmacology, and influenced business. It was an Islam of the Mālikī rite, little affected by sectarian influences, which, however, adopted Wahhābism beginning in the 1980s, especially through the return of Arabists trained in Arabia in the 1970s and their commitment to social projects through charity and international networking. The northern Muslim president Ahmadou Ahidjo, who had joined the Organisation of the Islamic Conference (OIC), later received significant financing from Arab countries for the construction of imposing mosques, hydro-electric infrastructure, academic institutions, and agro-industrial sites (the OIC was founded in 1969, comprising fifty-seven member states and headquartered in Jidda; in 2011 it became the Organisation of Islamic Cooperation).

From the early 1990s to 2000, the public space was occupied by widespread protests against the regime of the southern Catholic Paul Biya, which led to the restoration of the multiparty system and the opening up for the development of democracy. Those years coincided with the rise of jihādīst Salafism in northern Nigeria. Far northern Cameroon was affected by the actions of the Boko Haram movement (Ar., Jamā'at Ahl al-Sunna lil-Da'wa wa-l-Jihād, "Sunni group for preaching and jihād"). The increase in kidnappings beginning in February of 2013, followed by ransom demands, extortion, indiscriminate killings, and suicide bombings by adherents of Boko Haram generated a surge of refugees—250,000 by the end of 2015, spread amongst the camps of Minawao, Ngam, and Borgop—all of

which disrupted the economy and security of the entire Lake Chad region. The uncertainty regarding political change and the succession to Paul Biya, in power since 1982, along with the resurgence of Muslim and Christian religious extremists on the borders (Nigeria, Central Africa) and in the interior of the country (Boko Haram, Pentacostalists, born-again Christians) are the major medium-term threats to stability in Cameroon.

BIBLIOGRAPHY

Hamadou Adama, *L'Islam au Cameroun. Entre tradition et modernité*, Paris 2004; Victor Julius Ngoh, *Cameroun, 1884-1985. Cent ans d'histoire*, Yaoundé 1990; Martin Zachary Njeuma, *Histoire du Cameroun (XIXe s.-début XXe s.)*, Paris 1989.

HAMADOU ADAMA

Çandarlızade Ali Paşa

Çandarlızade Ali (Çandarlızāde 'Alī) **Paşa** (d. 809/1406) was an Ottoman statesman who served as *kazasker* (*qāḍī-ʿaskar*, chief judge) and vizier. He occupied the former post until 789/1387–8, when he replaced his deceased father (Hayreddin (Khayr al-Dīn) Paşa) as vizier. He served in the latter capacity under Murād (Murād) I (r. 763–91/1362–89), Bayezid (Bāyezīd) I (r. 791–804/1389–1402), and Bayezid's son, Süleyman (Süleymān, 805–13/1402–11). Ali Paşa was a member of the Çandarlı family, which dominated the vizierate from the 760s/1360s to 857/1453.

As vizier, Ali Paşa accompanied Murad I's campaign against the Karamanoğulları (Qarāmān Oghulları) in 789/1387–8. On his advice, the sultan rejected a request for peace and forced the Karaman ruler,

26 AGUSTOS 1991

ilim dalı : TTM

madde : Bandok Abi Paşa

A. Br. : c. , s.

B. L. : c. V , s. 2569

F. A. : c. , s.

M. L. : c. , s.

T. A. : c. I , s. 367

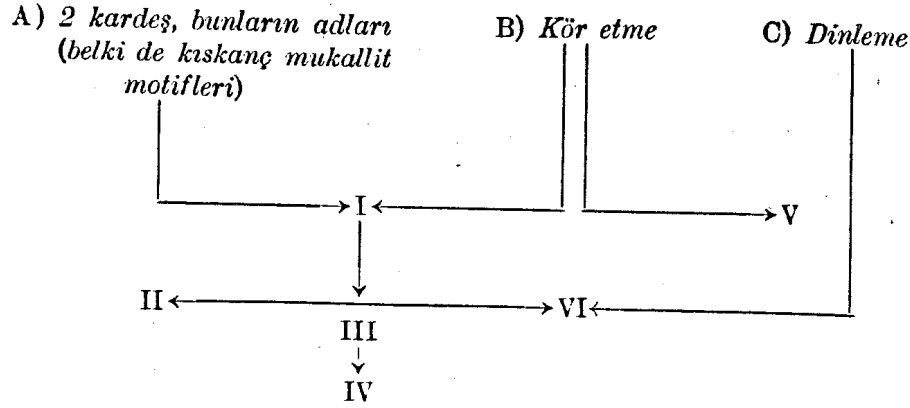
HALİ PAŞA, ÇANDARLI-ZÂDE (? — 1406), Osmanlı veziriâzamlarından olup, Çandarlı Halil Hayreddin Paşa'nın büyük oğludur. Babası gibi kadılık ve kazaskerlikten vezirliğe geçmiş, vefatında ona halef olmuştur (1387).

Vezirler, Çandarlılara kadar devletin yalnız idâri ve mâlî işleriyle uğraşırken, Halil Paşa'dan itibâren, vezirlik ve ordu kumandanlığını şahıslarında birleştirmişlerdir. Ali Paşa da vezirlik kariyerini, pek başarılı Bulgaristan fütûhâtıyla perçinlemiştir: Birinci Kosova savaşından önce, Balkanlarda Osmanlılar aleyhine hazırlanan ittifaka giren Bulgarları saf dışı etmek üzere, 30.000 kişilik süvâri kuvvetiyle Bulgaristan'a giren Ali Paşa, mâhirâne manevralarla Pıravadi, Tırnova, Şumnu ile Tuna boyundaki Niğbolu ve diğer kaleleri sür'atle zaptedip, Sırpların ele geçirdikleri Şehir-köyü'nü geri alarak, daha sonra vuku bulacak Kosova savaşında Bulgarların müttefikleriyle birleşmesini önlemiştir.

Kosova muhârebesinde Osmanlı ordusuna ve-

Küçük Türk-İslam Ans.

(s.1), s.89-90, 1974 (İSTANBUL)

BADE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mavuttur

16 TEMMUZ 1993

T. T. K. Belleten, c-V / sayı 20
(I. Teşrin - 1941), s. 549-576.

ÇANDARLI ZÂDE ALİ PAŞA VAKFIYESİ

808 H. $\frac{1405}{1406}$ M.

O. Prof. I. HAKKI UZUNÇARŞILI

Osmanlıların ilk devirlerine ait vesika ve vakfiyelerin elde edildikçe Kurumumuz tarafından neşredileceğini bundan evvelki sayılarımızın birinde söylemiş ve bu gibi vesikaları bulanların da neşreylemelerini rica etmişim. Nitekim Belleten'in dokuzuncu sayısında Orhan Beğin (749 H. 1348 M.) tarihli bir Temliknamesi ile bundan evvelki sayıda (724 H. 1324 M.) tarihli yine Orhan Beğe ait farsça bir vakfiyeyi neşrettim; Maarif Vekâleti tarafından iki ayda bir çıkarılan (Tarih vesikaları) isimli vesikalar dergisi de dördüncü sayısında Sinan Paşa türbesinde bulunub Topkapı sarayı arşivine getirilen en eski vesikaları neşretmeğe başladı [1]. Her zaman söylediğim gibi ancak bunların neşri neticesindedir ki Osmanlı tarihinin ilk devirleri aydınlanmış olacaktır.

Ben bu defada Yıldırım Bayezidin oğlu Emir Süleyman'ın hükümdarlığı zamanında tertip edilerek başında kendi tuğrası olan (808 H. 1406 M.) tarihli Çandarlı zâde Ali Paşaya ait arapça bir vakfiye metni ile bunun toplu bir tercümesini okuyuculara takdim ediyorum. Bu vakfiyenin aslı İstanbul şehir müze ve kütüphanesinde olup fotoğrafisi alınılarak [2] makalenin sonuna konmuştur; eb'adı 27,5×307 santim olup âhersiz sarı kâğıt üzerine sülüs hatla yazılmıştır.

Orhan Gazinin izahlı olarak ilk neşrettiğim temliknamesi ile [3] tarih vesikalarında neşredilen Birinci Murad Beğ'e ait (767 Recep 1366 Mart) tarihli vakfiye türkçe ve geçen on dokuzuncu sayıdaki

[1] Tarih vesikalarında (sayı 4, sene 1941) Birinci Murad Beğe ait türkçe bir vakfiye ve Emir Süleymanın verdiği berat, asıllarının fotoğrafları ile beraber neşredilmiştir. Arşiv Müdürü B. Tahsin Öz Emir Süleymana ait berata, vakfiye ismi vermiş ise de yanlış olup bunların tamamen ayrı oldukları ve aralarında hiç bir münasebet bulunmadığı malûmdur.

[2] Vesikanın fotoğrafını alırken gösterdikleri kolaylıktan dolayı şehir Müze ve kütüphanesi Müdürü Bay Şemseddin üstadımıza teşekkürlerimi arz ederim.

[3] Temliknamenin fotoğrafisi ile bir sureti de Topkapı Sarayı arşiv klavuzunun birinci sayısında neşredilmiştir.